

تحلیلی اجتماعی از صله رحم

کتاب موجود اثر سید حسین شرف‌الدین از جمله کتب منتشر شده توسط مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم است که در سال ۱۳۷۸ به چاپ رسیده

است. این اثر درباره صله رحم به عنوان یکی از موضوعات اصیل اجتماعی است که با هدف تبیین و تشریح دیدگاه‌های این مکتب آسمانی و تحلیل آثار و کارکردهای متنوع این پدیده حیاتی و شناخت آسیب‌ها و موانع اجرای درست این فریضه حقوقی-اخلاقی به رشته تحریر درآمده است.

این نوشتار با سبک و سیاق خاص آن اولین رساله‌ای است که در این موضوع نگارش یافته است. چکیده‌ای از مضمون و محتوای این کتاب به ترتیب فصول بیان می‌گردد. فصل اول این کتاب پس از ارائه تحلیل و تبیین اجمالی برخی مسایل از منظر فقهی، به توضیح و تشریح مفاهیم اختصاص دارد و در فصل دوم انواع خویشاوندی و سطوح آن از پایین‌ترین سطح یعنی، خانواده تا بالاترین آن یعنی، طایفه، قبیله و ملت به طور توصیفی مورد بررسی واقع شده است.

در فصل سوم، مؤلف با ادامه مطالب فصل قبل، به بیان مصادیق مختلف «ارحام» در منابع دینی پرداخته و مصادیق متعدد دیگری، علاوه بر آنچه عرف به طور عادت در زمره خویشان نسبی می‌شمارد، برای آن شمرده است.

«صله» و «قطع رحم» در آیات و روایات عنوان فصل بعدی است که در آن همه آیات و روایاتی که به نوعی با موضوع بحث ارتباط دارند، در ده‌ها عنوان جزئی رده‌بندی و بیان شده است، سپس جهت آشنایی با جایگاه صله رحم در سایر ادیان پیشین،

در فصل بعد به نقل برخی دیدگاه‌های کلی از آیین یهود، مسیحیت، زرتشت و تعلیم کنفوسیوس پرداخته شده که علیرغم اختلاف فراوان، در این مقوله اخلاقی و حقوقی دیدگاه‌های نسبتاً مشابهی وجود دارد.

در فصل ششم که مکمل فصل چهارم است نویسنده با هدف توجه دادن همگان به آثار و کارکردهای مهم این پدیده، به تشریح و تفسیر آثار و کارکردهای دنیوی، اخروی، فردی و اجتماعی مذکور در روایات پرداخته است.

نقل گزیده‌ای از دیدگاه‌های جامعه‌شناسان درباره موقعیت شبکه خویشاوندی در نظام اجتماعی، آثار و کارکردهای آن و سپس بیان نقش دین به ویژه اسلام در تحکیم پیوندهای اجتماعی محتوای فصل هفتم و هشتم این کتاب را تشکیل می‌دهد.

در فصل نهم مؤلف به خلاف فصل‌های پیش که قالبی توصیفی دارد به تبیین علل ضعف یا قطع ارتباط خویشاوندی در جوامع موجود در چارچوبی کلی پرداخته است.

از نظر نویسنده علیرغم وقوع برخی تغییرات ساختاری و بنیادی، با بیان برخی زمینه‌ها و ساخت‌های روانی، فرهنگی و اجتماعی مناسب و تبیین آثار و کارکردهای مفید این پدیده در زندگی دنیوی و اخروی می‌توان سطوحی از آن را همواره به عنوان یک ارزش اجتماعی حیات‌بخش در جامعه تحت هر شرایط تمدنی تثبیت نمود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

